

P o s u d e k

diplomové práce Bc. Jana Bažanta „Antropogeneze vědomí“

Posuzovaná práce byla předložena v podobě textu o celkovém rozsahu 55 str., 6 str. ilustrací, 9 str. tabulek, 4 str. soupisu použité literatury a 2 str. českého a anglického souhrnu.

Je věnována velmi náročnému tématu: vymezení a srozumitelnému a přitom výstižnému vyjádření geneze vědomí a zachycení hlavních etap utváření vědomí prostřednictvím interpretace a kategorizace mýtů.

Skládá se ze dvou hlavních částí: první, interdisciplinárně orientovaná, ale z hlediska převažujícího zaměření psychologická, přináší informace o hlavních teoriích vědomí (str. 3 – 15), dále podává přehled převážně kulturněantropologicky založených poznatků o vývoji vědomí (str. 15 – 20), krátkou odbočku (str. 20 – 21) směrem k roli mozku, zvl. pak s ohledem na rozvoj prefrontální kůry ve vztahu k utváření vědomí a obdobně krátké (str. 21 – 22) pojednání o rozvoji mozku v souvislosti s jeho nutričními nároky. Následuje rovněž stručný (str. 22 – 23) pohled na vývojové stupně či úrovně vědomí a poslední, relativně rozsáhlejší kapitola této první části práce (str. 23 – 27) předkládá pojetí kultury jako možného ekvivalentu vědomí; zde jsou představeny teorie memů a teorie kognitivní evoluce.


Druhá část práce využívá především literárních a kulturně antropologických poznatků k představení mytologických nálezů o vědomí. Autor založil metodologické východisko této části své práce na principu zakotvené teorie A. L. Strausse a B. G. Glasera, využívající tři způsobů kódování (analýzy dat): otevřeného, axiálního a selektivního. Vyšel z interpretace mýtů, předložil výkladové systémy mýtů a inspirován prací J. G. Frazera se soustředil na mýty o způsobech získávání ohně jako na východisko své analýzy mýtů. Z celkem 205 mytických příběhů použil J. Bažant do své práce 202, kategorizoval je s využitím 15 základních kategorií a k vyjádření souvislosti kategorií použil číslování pořadí, v němž se kategorie objevovaly v průběhu mýtu. Dále autor analyzoval celkem 372 dalších jevů, které neovlivňují děj, ale určitým způsobem doplňují kvalitu kategorie k níž se vztahují – tyto jevy označuje jako atributy kategorie a dělí je do 17 typů. Dále autor postupoval cestou přiřazení úrovně originality, neočekávaného vývoje nebo zvratu v ději a

úrovně exprese. Kategorie jsou v práci seřazeny podle zastoupení v mýtech směrem od nejpočetnějšího.

Na práci oceňuji především odvalu autora pustit se do zpracování tohoto náročného tématu, kterou velice vítám, neboť prací tohoto typu je mezi diplomovými pracemi našich studentů velmi málo. Hodnotím též úsilí autora, které zpracování práce věnoval. Práce představuje jednu z možných cest k dalšímu poznání komplexního a dosud jen postupně poznávaného komplexu lidského vědomí. Vychází z relevantní odborné literatury, kterou tvůrčím způsobem zpracovává. V teoretické části práce však nacházím – přes respekt k náročnosti tématu - ještě příležitost k podrobnějšímu, zvl. pak psychologickému pohledu především na vymezení celkových rozměrů vědomí, jeho úrovní, organizace a funkcí a dále na ontogenetické aspekty utváření vědomí. Poznatky, zpracované ve druhé části práce v tabulkách do podoby četností, posloupnosti a základních souvislostí výskytu sledovaných jevů by bylo vhodné, jak autor sám poznamenává v závěru své práce, podrobit další zevrubné vícerozměrné analýze.

Práce podle mého názoru splňuje požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě.

V Praze dne 12. 1. 2007


doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.